യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധമ്)/സർഗം 89

ശ്രീരാമ ഉവാച .
പാർഥിവീം ധാരണാം ബദ്ധ്വാ ജഗന്തി സമവേക്ഷിതുമ് .
സംപന്നസ്ത്വമസൗ ഭൂമിലോകഃ കിമുത മാനസഃ .. 1
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഇദം ച മാനസം ചാഹം സംപന്നഃ പൃഥുഭൂതലമ് .
നേദം ന മാനസം നൈവ സംപന്നോ വസ്തുതസ്ത്വഹമ് .. 2
അമാനസം മഹീപീഠം ന സംഭവതി കിംചന .
യദസദ്വേത്സി യത്സദ്വാ മനോമാത്രകമേവ തത് .. 3
ചിദാകാശമഹം ശുദ്ധം തസ്യ മേ തത്പദാത്മനഃ .
യച്ചിന്മാത്രാത്മകചനം തത്സംകല്പാഭിദം സ്മൃതമ് .. 4
തന്മനസ്തന്മഹീപൃഷ്ഠം തജ്ജഗത്സ പിതാമഹഃ .
സംകല്പപുരവദ്ദ്യോമ്നി കചത്യേതന്മനോനഭഃ .. 5
ഏവം സംകല്പമാത്രം മേ മനോമാത്രം തദാതതമ് .
ധാരണാഭ്യാസസംപുഷ്ടം ഭൂമണ്ഡലമിതി സ്ഥിതമ് .. 6
നേദം ഭൂമണ്ഡലം തദ്വൈ തദന്യദ്ധി മനോമയമ് .
ആകാശമാത്രകചനമചേത്യം കചനം ചിതേഃ .. 7
തദേവാകാശമാത്രാത്മ തഥാഭൂതം ചിരം സ്ഥിതമ് .
ഇദം പ്രത്യയലബ്ധത്വാന്മാനസത്വം സമുജ്ജ്ഥതി .. 8
ഇദം സ്ഥിരം സുകഠിനം വിതതം ഭൂമിമണ്ഡലമ് .
അസ്തീതി ജായതേ ബുദ്ധിർവ്യോമ്നീവ ചിരവേദനാത് .. 9
ന്യായേനേദമിവാനേന ന സ്ഥിതം വസുധാതലമ് .
ഇദം ചൈവൈകമേവാദ്യസർഗസ്യാദ്യമുപാഗതമ് .. 6.2.89.10
യഥാ സ്വപ്നേ പുരത്വേന ചിദേവ വ്യോമ്നി ഭാസതേ .
തഥാ ചിദേവ സർഗാദാവിദം ജഗദിതി സ്ഥിതമ് .. 11
വിദ്ധി ചിദ്രൂപബാലസ്യ മനോരാജ്യം ജഗത്ത്രയമ് .
മഹീതലാദികം ദൃശ്യമിദം സർവം ച സർവദാ .. 12
ചിദ്രൂപസ്യാത്മനോ നാന്യഃ സംകല്പസ്തന്മയം ജഗത് .
വസ്തുതസ്തു ന സത്യാത്മ ന പിണ്ഡാത്മ ന ഭാസുരമ് .. 13
ദൃശ്യമസ്ത്യപരിജ്ഞാതം പരിജ്ഞാതം ന വിദ്യതേ .
പരിജ്ഞാതം തദേവാസ്യ ശൃണോഷി യദിദം ചിരമ് .. 14
സർവം ചിന്മാത്രമാശാന്ത പ്രകചത്യാത്മനാത്മനി .
ഭൂമണ്ഡലാത്മ ദൃശ്യാത്മ ദ്വൈതൈക്യാഭ്യാം വിവർജിതമ് .. 15
മണിര്യഥാ സ്വഭാവേന ശുക്ലപീതാദികാസ്ത്വിഷഃ .
അകുർവന്നേവ കുരുതേ ചിദാകാശസ്തഥാ ജഗത് .. 16
യതോ ന കിംചിത്കുരുതേ ന ച രൂപം സമുജ്ജ്ഥതി .
തസ്മാന്ന മാനസം നേദം കിംചിദസ്തി മഹീതലമ് .. 17

മഹീതലമിവാഭാതി ചിദ്വ്യോമൈവ നിരന്തരമ് .
ആത്മന്യേവാതലം വ്യോമ യഥാമലതലം സ്ഥിതമ് .. 18
സ്വഭാവമാത്രകചന തത്തദേവ യഥാസ്ഥിതമ് .
ഭൂമണ്ഡലമിവാത്യച്ഛം ഖമേവ വിശതാന്തരമ് .. 19
ഇദം ഭൂമണ്ഡലം തച്ച ദ്വയമേതന്മഹാചിതേഃ .
സ്വരൂപമേവ കചതി തവ സ്വപ്നപുരം യഥാ .. 6.2.89.20
ഇദമാകാശമാത്രാത്മ തദപ്യാകാശമാത്രകമ് .
അജ്ഞാനാത്മപരിജ്ഞാനാജ്ജ്ഞാനാന്നേദം ന തത്ക്വചിത് .. 21
ത്രൈലോക്യഭൂതജാലാനാം കാലത്രിതയഭാവിനാമ് .
സംഭ്രമഃ സ്വപ്നസംകല്പോ മനോരാജ്യദശാസ്ഥിതൗ .. 22
ഭൂതാന്യഥ ഭവിഷ്യന്തി വർതമാനാനി യാനി ച .
ഭൂമണ്ഡലാനി താന്യത്ര സത്താ സാമാന്യതാം ഗതാ .. 23
അഹമേവ സമഗ്രാണി തേഷാമന്തർഗതാന്യപി .
തേന താന്യനുഭൂതാനി തഥാ ദൃഷ്ടാനി ചാഖിലമ് .. 24

ചിന്മാത്രമേതദജരം പരമാത്മതത്ത്വം
ശുദ്ധാത്മതാമജഹദങ്ഗഗതം ബിഭർതി .
സർവം യഥാസ്ഥിതമിദം ജഗദാത്തഭേദം
ബുദ്ധം സദങ്ഗ ന ബിഭർതി തു കിംചനാപി .. 25

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ പാഷാണോപാഖ്യാനേ ദൃശ്യമനോ-
മാത്രത്വ+പ്രതിപാദനം നാമൈകോന-നവതി-തമഃ സർഗഃ ..89..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
23.12.2023